

Vesta sin ina part dil museum da cristallas e minerals.

FOTOS HANS HUONDER

Dapi rodund dus onns survigilescha Werner Venzin la «Galleria Cristalla» el center communal a Curaglia.

Dallas Ruinas entochen sil Lucmagn

La «Galleria Cristalla» el center communal a Curaglia ei vegnida cumpletada

HANS HUONDER/FMR

■ **El decuors dils davos meins ei la «Galleria Cristalla» a Curaglia vegnida cumpletada cun ina nova collecziun. Il pign mo fin museum muossa surtut minerals e cristallas anflai sin intschess dalla vischnaunca da Medel dallas Ruinas entochen sil Lucmagn.** Culla construcziun dil center communal a Curaglia l'entschatta dils onns otgonta ha la vischnaunca da Medel era vultu tener quen d'ina dallas grondas attracziuns dalla val. Ella ha numnadamein schaffiu il spazi per in pign museum da minerals e cristallas. La tscherca dils scazis als pézs medelins ei ina gronda tradiziun. Il cudesch «Val Medel» cumpariu 1996 documentescha quella pissiun. A bein enqual dils cavacristallas medelins eis ei reussiu da far interessantas scopertas e buca paucs han era saviu vender lur tocca, per part era egl exteriur. Alla tscherca da cristallas e minerals ein entgins den-

ton era sedisgraziai. Igl onn 1969 ha la vischnaunca introduciu ina lescha per cavar cristallas. Las entradas dallas patentas vegnan dabien al museum. Fertun ch'ins ha cumprau pli baul era crappa d'ordeifer la val, duein ils mieds finansials a disposiziun vegnir impundi igl avegnir spiontamein per scazis anflai ella val.

Ina nova collecziun

Sper las cristallas ed ils minerals exponi dapi ditg ella «Galleria Cristalla», ei ussa ina nova collecziun vegnida vidlunder. «La vischnaunca ha giu la caschun d'acquistar igl onn vargau las cristallas ed ils minerals anflai da Sepp Scherrer-Pally. Igl ei crappa anflada surtut ella Val Medel», di Werner Venzin che survigilescha il museum dapi rodund dus onns. Entgins bials exemplars da titanit, turmalin ed apatit che Sepp Scherrer ha anflau ensemen cun siu far Leo, han els regalau alla vischnaunca. Ils exemplars exponi vegnan cumpletai cun fotografias

che muossan ils dus cavacrappa alla lavur: «Da quella collecziun ei rodund inatiarza exponida, la gronda part ei aunc adina magasinada. Da lezza cumpart vegn la vischnaunca era a vender enqual toc.» Tut en tut cumpeggia la collecziun rodund 1000 tocs. En connex cun quella collecziun nova ei il museum vegniu structuraus da niev.

Era aur dalla Val Sumvitg

La gronda part dalla collecziun dalla «Galleria Cristalla» muossa minerals e cristallas anflai ella Val Medel. «Ins savess dir naven dallas Ruinas entochen al territori dil Lucmagn», di Werner Venzin. Aschia ei da veser ella stanza ell'emprema alzada dil center communal a Curaglia denter auter ina gruppa d'adular dils cavacristallas Leci e siu fegl Giusep Venzin da Fuorns. Quella gruppa cun ina peisa da rodund 90 kg ei vegnida anflada avon rodund 70 onns ella Val Cristallina. Ina biala gruppa d'adular ha la vischnaunca

da Medel dil reminent era exponiu ella casa da Puntreis a Mustér. Da veser el museum ei denton era crappa anflada ellas regiuns cunfinontas sco per exempel Tessin, Tujetsch ni Mustér. Singuls exemplars derivan denton era dil scavament dil tunnel da basa dil Gottard. In'attracziun ei la gruppa cun aur dalla Val Sumvitg. «Quella ha la vischnaunca saviu comprar, ella ha ina valeta da rodund 10'000 francs», di Werner Venzin ch'ei seretratgs da Biberist a Curaglia avon pressapauc otg onns. Cumpletada vegn la purschida dalla vischnaunca cun entginas collecziuns messas a disposiziun per l'exposiziun da cavacrappa indigens.

In cantun pils affons

Cun agid d'ina carta muossa la «Galleria Cristalla» nua ch'ei vegn anflau ella regiun tgei spezia da minerals e cristallas. A tgi che viseta il museum seposcha denton era la pussevildad da veser films – surtut era da pli baul davart il cavar cri-

stallas ni la Val Medel en general. Empau vess spetga Werner Venzin sin in maletg, respectivamein ina survesta davart la structura geologica dalla regiun: «Quella vegn elavurada il mument dalla Scuola politecnica Turitg. Ella duei embellir ina preit reservada persunter.» Alla cuorta el museum vegnan denton era buca ils affons. En in cantun astgan els admirar – era culs maups – entgins bials clutgers anflai ella val. La «Galleria Cristalla» cooperescha culs auters museums da minerals e cristallas dalla regiun ed era cul Museum alpin da Gallus Giger a Curaglia. «Sin giavisch san ins visitar omisdus museums», di Werner Venzin. Persunas che vulan visitar il museum – scapescha cun risguard dallas directives pertuccont il coronavirus – san s'annunziar per telefon 079 352 93 22. Suenter che quei temps malguss ei a fin less il survigilader introducir temps d'avertura fixs, denter auter era cun ina sera. L'entrada el museum ei dil reminent gratuita.